

# Reforma Polskiej Akademii Nauk

Kliknij, aby edytować styl wzorca

podtytułu

Prezentuje :

Wiceprezes PAN

Prof. Andrzej GÓRSKI

12/14/09

## Cele reformy nauki

Wobec niezwykle złożonych wyzwań, przed jakimi stoi polskie społeczeństwo i gospodarka, a w szczególności konieczność sprostania rosnącej konkurencji na rynku europejskim i światowym potrzebne są zmiany w systemie funkcjonowania badań naukowych. Temu służy przygotowywana reforma systemu nauki w Polsce. Pakiet dotyczący reformy nauki obejmuje projekty ustaw:

- o zasadach finansowania nauki,
- o utworzeniu Narodowego Centrum Nauki,
- o utworzeniu Narodowego Centrum Badań i Rozwoju,
- o instytutach badawczych,
- o Polskiej Akademii Nauk.

## Cele reformy nauki

Cele zmian proponowanych w ramach reformy systemu nauki w Polsce:

- wzrost międzynarodowej konkurencyjności polskiej nauki,
  - podwyższenie jakości i efektywności prac badawczych,
- zwiększenie krajowej i międzynarodowej mobilności kadry naukowej,
- promowanie jednostek naukowych o największym potencjale naukowym,
- zwiększenie udziału młodych naukowców w korzystaniu z funduszy przeznaczonych na naukę,
- eliminacja zjawisk patologicznych w badaniach naukowych,
- zwiększenie powiązań między nauką a polityką gospodarczą i społeczną państwa oraz otoczeniem gospodarczym.

## Cele zmian w PAN

Zmiany dotyczące PAN mają na celu:

- pełniejsze wykorzystanie potencjału Akademii,
- podwyższenie jakości prowadzonych w instytutach PAN badań naukowych,
- poprawę efektywności zarządzania PAN,
- szersze wprowadzenie zasad obowiązujących w Europejskiej Przestrzeni Badawczej, w tym w zakresie promowania rozwoju kariery,
- zwiększenie mobilności kadry naukowej,
- otwarcie Akademii na całe krajowe środowisko naukowe,
- zapewnienie autonomii działania korporacji Akademii.

## Wybór członków Akademii

Kandydatem na członka Akademii będzie mogła zostać osoba, która uzyska pisemne rekomendacje:

1. 3 członków Akademii, lub
2. rady naukowej instytutu naukowego posiadającego prawo nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego, lub
3. rady wydziału uczelni posiadającego prawo nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego, lub
4. 5 osób, które wyróżniają się szczególnym dorobkiem naukowym i autorytetem, wśród których co najmniej jedna osoba jest zatrudniona za granicą na stanowisku profesora lub równorzędnym, a pozostałe posiadają tytuł naukowy profesora nadany w Rzeczypospolitej Polskiej.

## **Członek-senior**

Członkowie Akademii po ukończeniu 70. roku życia otrzymają status członka-seniora. Członkowie Akademii posiadający status członka-seniora będą pozbawieni biernego prawa wyborczego w ramach funkcji, które są wykonywane na podstawie stosunku pracy, np. Prezes Akademii, wiceprezes Akademii, prezes oddziału. Nie będą też mogli brać udziału w pracach rad kuratorów.

12/14/09

## **Kanclerz Akademii**

Nowym organem Akademii będzie Kanclerz Akademii. Kanclerza PAN będzie powoływał Prezes Rady Ministrów na wniosek Prezesa Akademii. Kanclerz Akademii będzie zarządzał mieniem Akademii i prowadził jej gospodarkę finansową w zakresie określonym w ustawie, statucie Akademii oraz przez Prezesa Akademii. Za swoją działalność Kanclerz Akademii będzie odpowiadał przed Prezesem PAN.

12/14/09

## **Wydział PAN**

Ulegnie zmniejszeniu liczba wydziałów, których nie będzie mogło być więcej niż 5. Prace wydziału będzie nadzorował wiceprezes PAN wskazany przez Prezesa Akademii, zgodnie ze specjalnością naukową, którą reprezentuje. Liczbę i nazwy wydziałów określi statut PAN.

12/14/09

## **Rady kuratorów**

Nowym rozwiązaniem jest tworzenie – w ramach każdego wydziału – rady kuratorów. Tego typu rozwiązanie pozwoli na mocniejsze zaangażowanie członków korporacji w życie instytutów naukowych PAN.

12/14/09

## **Rady kuratorów**

W skład rady kuratorów będą wchodziłi Członkowie Akademii, których działalność naukowa odpowiada zakresowi działania danego wydziału. Ponadto, Prezes Akademii, na wniosek Prezydium PAN, powoła w skład każdej z rad kuratorów po 2 wybitnych uczonych reprezentujących zagraniczne środowisko naukowe oraz po 2 wybitnych uczonych polskich niebędących członkami Akademii.

## Radv kuratorów

Do zadań rad kuratorów będzie należało:

1. przeprowadzanie okresowej oceny instytutów naukowych na potrzeby Akademii i jej organów, w tym wyznaczanie krajowych i międzynarodowych audytorów i rozpatrywanie ich raportów;
2. występowanie do Prezesa Akademii z wnioskami o utworzenie, połączenie, podział, reorganizację, przekształcenie albo likwidację instytutu naukowego;
3. przeprowadzanie konkursów na dyrektora instytutu naukowego, w tym powoływanie komisji konkursowej;
4. dokonywanie oceny komitetów naukowych.

Swoje zadania rady kuratorów będą realizowały metodą podejmowania uchwał.

Projektowana ustawa określa nowe zadania oddziałów Akademii. Szczególny nacisk kładzie się na integrację życia naukowego i współpracę ze wszystkimi instytucjami naukowymi w regionie, a także na współpracę z władzami samorządowymi i wojewódzkimi. Do zadań oddziałów Akademii będzie należało również:

- pozyskiwanie środków europejskich i innych środków pochodzących ze źródeł zagranicznych na rzecz realizacji badań naukowych i prac rozwojowych, w szczególności dotyczących tematyki regionalnej,
- inicjowanie i prowadzenie międzynarodowej współpracy naukowej z regionami krajów członkowskich Unii Europejskiej oraz z innymi krajami,
- upowszechnianie i promocja wyników badań naukowych i prac rozwojowych.

## **Komitetv PAN**

Komitet naukowy, tak jak w obecnym stanie prawnym, będzie samorządną reprezentacją dyscypliny lub pokrewnych dyscyplin naukowych, służącą integrowaniu uczonych całego kraju. Liczbę komitetów określi Zgromadzenie Ogólne PAN.

12/14/09

## **Akademia młodych uczonych**

W celu promowania badań naukowych i prac rozwojowych prowadzonych przez wybitnych, młodych przedstawicieli nauki polskiej zostanie utworzona Akademia młodych uczonych.

Szczegółowe zasady wyboru członków i organów Akademii młodych uczonych, zakres jej działania i strukturę organizacyjną określi statut Akademii.

Akademia młodych uczonych będzie liczyła nie więcej niż 10% ustawowej liczby członków krajowych Akademii.

12/14/09

## **Komisja do spraw etyki w nauce**

Projektowana ustawa wprowadza również rozwiązania, które przyczynią się do lepszego przestrzegania zasad etyki w nauce. Dbłość o etykę pracownika naukowego będzie nowym zadaniem Zgromadzenia Ogólnego, które będzie wybierało komisję do spraw etyki w nauce i uchwalało kodeks etyki pracownika naukowego.

12/14/09

## **Komisja do spraw etyki w nauce**

W skład komisji do spraw etyki w nauce będzie wchodziło nie więcej niż 9 osób reprezentujących środowisko nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce, wskazanych przez PAN, PAU, KRASP, RGSW, przedstawicielstwo instytutów badawczych.

Komisja do spraw etyki w nauce będzie wyrażała opinie w sprawach dotyczących naruszeń zasad etyki w nauce przez pracowników uczelni, instytutów naukowych i pomocniczych jednostek naukowych oraz instytutów badawczych. W tym zakresie Polska Akademia Nauk będzie realizowała nowe zadania na rzecz całego środowiska naukowego w Polsce.

12/14/09

Znaczące zmiany wprowadza się do organizacji jednostek naukowych Akademii. Podstawową naukową jednostką organizacyjną Akademii będzie instytut naukowy, posiadający osobowość prawną.

## Centra Naukowe

Projektowana ustawa zakłada współpracę instytutów w ramach centrów tworzonych w celu koncentracji i lepszego koordynowania działalności naukowej.

W skład centrów – poza instytutami naukowymi PAN – będą mogły wchodzić instytuty badawcze, uczelnie, jak również jednostki sektora gospodarczego prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe oraz zagraniczne instytucje naukowe.

## Centra Naukowe

Centra będą inicjować i koordynować udział instytutów, uczelni i innych jednostek naukowych w międzynarodowych programach badawczych, a także inicjować organizowanie środowiskowych studiów doktoranckich, okresowej wymiany pracowników naukowych między instytutami a uczelniami oraz rozwijać programy staży podoktorskich.

Centra badawcze będą też organizować środowiskowe centra aparaturowe, które pozwolą na pełniejsze wykorzystanie unikatowej aparatury badawczej przez większą liczbę naukowców i zespołów badawczych.

## **Naukowe stacje zagraniczne**

Nie ulega zmianie status naukowych stacji zagranicznych Akademii. Polska Akademia Nauk ma 6 stacji zagranicznych, które mają ugruntowaną wieloletnią tradycją i praktyką status placówek odgrywających dużą rolę w krzewieniu polskiej nauki i kultury za granicą. Stacje zagraniczne będą miały status naukowych jednostek pomocniczych i będą miały możliwość przekształcania się w instytuty naukowe, jeżeli spełnią warunki wymagane przy tworzeniu instytutów.

12/14/09

## **Finansowanie Akademii**

Proponuje się wprowadzenie nowych regulacji w zakresie gospodarki finansowej Akademii w celu jej usprawnienia i bardziej efektywnego administrowania.

Środki na działalność Akademii przyznawane są w ramach dotacji z budżetu centralnego. Proponowane zmiany dotyczą sposobu i zasad przekazywania środków budżetowych.

Dysponentem części budżetu państwa „Polska Akademia Nauk” będzie minister właściwy do spraw nauki, a dysponentem drugiego stopnia będzie Prezes PAN.

12/14/09

Umożliwiono również tworzenie spółek przez Akademię i jej instytuty oraz obejmowanie lub nabywanie i posiadanie udziałów oraz akcji spółek prawa handlowego, w celu realizacji badań naukowych i prac rozwojowych, upowszechniania nauki i transferu wyników badań naukowych do gospodarki.

# Konferencje i seminaria 2007-2009.

5 marca 2007 r.

Seminarium: Własność intelektualna w nauce (opracowanie regulaminu IPR dla placówek naukowych PAN)

20 czerwca 2007 r.

Konferencja krajowa: Zasady i praktyka komercjalizacji odkryć naukowych.

9-10 listopada 2007 r.

Konferencja "The Advancement of Science and the Dilemma of Dual Use: Why We Can't Afford to Fail"

2 czerwca 2008 r.

Międzynarodowe Seminarium "Healthcare, the Market, and the Public's Needs and Interests"

26 września 2008 r.

Międzynarodowe sympozjum "The Past, Present, and Future of the Impact Factor and Other Tools of Scientometrics"

8 maja 2009 r.

„Społeczne zaufanie do nauki oraz badań i edukacji finansowanych przez sektor przemysłowy: korzyści i zagrożenia”

15 października 2009 r.

Seminarium naukowe „Otwartość w nauce - Open Access i inne modele”

15-18 listopada 2009 r.

Międzynarodowa konferencja „Promoting Education on Dual Use Issues in the Life Sciences”.

12/14/09

# Konferencie i seminaria 2007-2009.



12/14/09

## **Stanowisko Prezydium Polskiej Akademii Nauk z dnia 3 listopada 2009 roku w sprawie Open Access**

Polska Akademia Nauk uważa za zasadne dążenie do zapewnienia większej transparentności w nauce, w tym dzięki inicjatywie tzw. swobodnego dostępu (Open Access, OA) do danych naukowych i publikacji powstałych na ich podstawie w sposób wolny od barier finansowych, technicznych i prawnych. Tematyka ta była przedstawiana w maju br. przez redaktorów naczelnych dwu renomowanych periodyków naukowych na organizowanym przez PAN seminarium i konferencji międzynarodowej, a ostatnio na seminarium na temat Open Access. Tak więc nasze wnioski poprzedzone zostały staraniami o możliwe pełne i kompetentne poinformowanie środowiska naukowego i akademickiego o istocie zagadnienia oraz dyskusją na temat zalet polityki OA oraz trudności, jakie powinny być pokonane,

12/14/09

## **Stanowisko Prezydium Polskiej Akademii Nauk z dnia 3 listopada 2009 roku w sprawie Open Access**

PAN popiera stanowisko organizacji międzynarodowych i instytucji, które podkreślają zalety polityki Open Access w sensie umożliwienia szerokiego dostępu do wiedzy powstałej jako wynik badań naukowych finansowanych przez społeczeństwo (European Research Council, Max Planck Society, DFG, CSRS, INSERM, Wellcome Trust, NIH). Uznajemy przy tym za niezbędne dalsze prace nad istotnymi zagadnieniami, jakie muszą być rozwiązane, m.in.:

1. zagadnienie finansowania kosztów Open Access: uznajemy, że dobrym rozwiązaniem byłoby pokrywanie tych kosztów z funduszy centralnych MNiSzW. W oczekiwaniu na ewentualną legislację tego typu należy poprzeć zasadę finansowania tych kosztów z grantów i działalności statutowej;
2. za absolutnie niezbędne uważamy zachowanie ścisłych rygorów

12/14/09

## **Stanowisko Prezydium Polskiej Akademii Nauk z dnia 3 listopada 2009 roku w sprawie Open Access**

3. zagadnienie praw autorskich (copyright): wydaje się, że dobrym rozwiązaniem jest zachowanie ich przez autora publikacji, który może udzielić periodykowi naukowemu licencji na opublikowanie pracy. W przypadku artykułów zamawianych przez redakcję dopuszcza się odstępstwo od tej zasady (tj copyright może być przekazany redakcji - model stosowany przez Nature);
4. godne rozważenia jest wprowadzenie zasady, że autor pracy powstałej w wyniku finansowania budżetowego po zaakceptowaniu do druku powinien ją umieścić na stronie swej instytucji naukowej najpóźniej 6 miesięcy po publikacji;
5. celowym jest zwrócenie się do wydawnictw PAN o opinie co do możliwości wprowadzenia OA;
6. popieramy inicjatywę MNiSzW mającą na celu sfinansowanie dostępu do zawartości czasopism naukowych pracownikom uczelni i jednostek naukowych.

12/14/09

## Inne zagadnienia

Finansowanie i zarządzanie placówkami  
(związki z centralą, optymalizacja wyboru dyrektora)

Modyfikacja działalności komitetów  
(zespoły)

Pozyskiwanie środków unijnych i pozabudżetowych  
(p. farmaceutyczny)

Wzrost innowacyjności  
(know-how, finansowanie, tworzenie spółek)